

Opinia Głównego Eksperta ZPP ds. Energetyki ws. weryfikacji systemów bezpieczeństwa energetycznego Europy

Tragedia, jaka się dzisiaj odbywa na Ukrainie zmusza nas w Polsce do weryfikacji priorytetów w obszarze życia społecznego, ekonomicznego i gospodarczego. Po agresji Rosji na Ukrainę nic już nie będzie takie, jak jeszcze przed paroma tygodniami. Pandemia oraz wojna z całą pewnością zmienią podejście europejskiego społeczeństwa do fundamentalnych wartości i sposobu życia. Można mieć zatem nadzieję, że jedność i solidarność stanie się nadrzędnym elementem kształtującym stosunki w Europie, zarówno na poziomie państw, jak i jednostek. Co więcej, liczymy że ogólnoeuropejska integracja będzie dotyczyć w szczególności szeroko rozumianego bezpieczeństwa kontynentu.

Niezależność energetyczna jest drugim najważniejszym elementem bezpieczeństwa każdego państwa. Ważne jest, aby państwa członkowskie odłożyły na bok swoje własne interesy w celu konsolidacji bezpieczeństwa energetycznego na obszarze całej Unii. W obliczu zagrożenia militarnego i surowcowego, jakie dzisiaj występuje w związku z konfliktem za naszą wschodnią granicą, musimy jako Europejczycy wypracować nowy system niezależności surowcowej, ze szczególnym uwzględnieniem pewności dostaw surowców energetycznych.

Rozwój źródeł odnawialnych nabiera dzisiaj szczególnego znaczenia. W przyszłości będzie to jeden z najważniejszych elementów kształtowania systemu bezpieczeństwa energetycznego Europy. Tak się stanie dopiero za jakiś czas. Z całą pewnością - w obliczu tak poważnych politycznych i społecznych zmian, jakie nas czekają po zakończonej wojnie na Ukrainie - decydenci z Komisji Europejskiej muszą nieco zmodyfikować swoje dotychczasowe założenia co do wymiaru i tempa transformacji energetycznej. Już dzisiaj jest jasne, że pełna realizacja pakietu Fit for 55 nie będzie w zasięgu większości państw europejskich. Szczególnie Polska - jako państwo frontowe - musi stawiać własne bezpieczeństwo ponad wszelkie inne zobowiązania.

Wobec bieżących wyzwań, Polska powinna jak najszybciej wystąpić o zawieszenie systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Wstrzymanie poboru tych opłat powinno szybko doprowadzić do stabilizacji cen energii na rozsądnym poziomie, co pozwoliłoby na utrzymanie ciągłości funkcjonowania krytycznych sektorów gospodarki.

W zachodzącym procesie budowania stabilności energetycznej będziemy zmuszeni do polegania w większym stopniu na własnych zasobach surowców energetycznych. Z tego też powodu, w naszym interesie pozostaje ukazanie węgla jako tymczasowego surowca gwarantującego bezpieczeństwo systemu energetycznego, który nie wymaga sięgania po jakiejkolwiek dostawy z Rosji. Podkreślamy, że węgiel należy oczywiście traktować jako paliwo przejściowe, ściśle powiązane z rozwojem źródeł odnawialnych i wodorowych. Co równie istotne, Europa musi jak najszybciej zweryfikować swoje podejście do źródeł nuklearnych, a Polska konsekwentnie powinna realizować program rozwoju tego rodzaju energetyki.

Apelujemy do polskich decydentów, aby jak najszybciej zrewidowali strategię naszej transformacji energetycznej. Obecna sytuacja wymaga, by program transformacyjny uwzględnił nową sytuację geopolityczną, w której właśnie się znaleźliśmy. Unia musi być gotowa na różnego rodzaju działania destabilizujące ze strony Rosji. Niewątpliwie, jako z najbardziej wysuniętych na wschód państw członkowskich, musimy być szczególnie świadomi nadchodzących zagrożeń. Wobec sytuacji, w której Polska będzie stanowiła rolę buforu – nie tylko militarnego – dla Europy zachodniej, powinniśmy się ubiegać o większe wsparcie ze strony naszych unijnych partnerów, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa energetycznego.

Jesteśmy przekonani, że gospodarka niemiecka, która odgrywa wiodącą rolę w Unii Europejskiej, dojdzie do podobnych wniosków co my, iż powrót do energetyki nuklearnej i węgla – choćby w ograniczonym zakresie – będzie niezbędnym elementem walki o bezpieczeństwo energetyczne UE. Tym samym, zrewidowane zostanie tempo i skala transformacji energetycznej, gdyż w obecnej chwili nadrzędną wartością stało się zabezpieczenie dostaw odpowiedniej ilości energii i ciepła dla unijnego przemysłu i wszystkich gospodarstw domowych.

Zgodnie z powyższym, powinniśmy natychmiast podjąć negocjacje w zakresie indywidualnych warunków dla polskiego procesu transformacji energetycznej, określić wielkość każdego segmentu polskiej energetyki, wyznaczyć cele rozwojowe i daty realizacji wyznaczonych celów. Ponadto, należy jasno określić rolę naszego węgla w całym procesie transformacyjnym. Rybnicki Okręg Węglowy i Kopalnia Bogdanka wydobywają w sposób rentowny około 20 mln ton węgla rocznie. Ten wymiar wydobycia powinien stać się osią programową dla programu dla polskiego węgla na następne 20 lat. Taki wolumen wydobycia pozwoli na elastyczne wykorzystanie około 10 gigawatów zainstalowanej

mocy, co powinno wystarczyć na zabezpieczenie całego systemu energetycznego kraju. W dalszym ciągu podkreślamy, że system ten powinien opierać się na źródłach odnawialnych i gazowych.

Należy także bezwzględnie przyspieszyć program budowy źródeł nuklearnych, które z czasem będą przejmować rolę energetyki opartej na węglu. Generalnie Polska ma szansę by wypracować sobie bardzo stabilną sytuację energetyczną na wiele lat, a nawet stać się znaczącym eksporterem energii w przyszłości. Zwłaszcza, że część państw europejskich może mieć w przyszłości problemy z zapewnieniem stabilności energetycznej dla swoich gospodarek, co może spowodować, że ceny rynkowe energii mogą się okazać bardzo atrakcyjne dla stabilnych dostawców energii.

Zadaniem dla polskich władz jest jak najszybsze uchwalenie wszystkich regulacji niezbędnych dla prawidłowego procesu inwestycyjnego w poszczególnych sektorach polskiej energetyki. Bardzo istotne jest zapewnienie dynamicznego rozwoju energetyki rozproszonej, co jest niezbędne dla stabilizacji systemu przesyłowego, którego program modernizacji powinien być jak najszybciej wdrożony.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców apeluje o przyspieszenie prac legislacyjnych w całym obszarze polskiej energetyki jak również zwiększenie ilości instalacji przesyłowych zapewniających zarówno eksport jak i import energii do kraju. Takimi działaniami jesteśmy w stanie doprowadzić do bardzo korzystnego formatu całej polskiej energetyki, który na wiele lat zapewni nam zarówno stabilizację dostaw, jak i optymalny wymiar cen energii elektrycznej oraz ciepła.

Włodzimierz Ehrenhalt

Główny Ekspert ZPP ds. Energetyki